

Україна
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту
Петриківська районна державна адміністрація
Відділ освіти Петриківської райдержадміністрації
Комунальний заклад освіти

Петриківська неповна середня загальноосвітня школа

51800, смт Петриківка, вул. Шевченка, 3, Тел. (234) 2-15-78 E-mail: petriknshol@mail.ru

Всеукраїнський конкурс «Золотий колобок»

Номінація

„Туристські об’єкти Дніпропетровщини”

Вчитель географії: Миколенко Є.М.

2015 рік

Зміст

- Вступ 3 стр.
- Центр народного мистецтва «Петриківка».....4 – 6 стр.
- Петриківський музей етнографії, побуту та народно-прикладного мистецтва.....7 – 8 стр.
- Музей Федора Панка..... 9 – 10 стр.
- Приватна садиба – музей Василя Соколенка.... 11 – 12 стр.
- Садиба «Миколин хутір»..... 13 – 14 стр.
- Козацький хутір «Галушківка»..... 15 – 16 стр.
- 120 метрой паркан з петриківським розписом... 17 стр.
- Церква Різдва Богородиці..... 18 – 19 стр.
- Петриківський конє завод..... 20 стр.

Вступ

Петриківка — селище міського типу, центр Петриківського району Дніпропетровської області, Україна. Населення за переписом 2001 року становить 4 913 осіб.

Петриківка на всьому Придніпров'ї відома доброю водою й запашним домашнім хлібом, який не розучилися пекти місцеві господині. А головне — це єдиний в усьому краї острівець, що лишився від колись могутнього материка символічно-декоративного малювання. Щоб поглянути на зразки петриківського розпису і познайомитись із майстрами їдуть сюди звідусіль. На в'їзді у Петриківку — стела написом: 1772 рік. Та це дата не створення Петриківки, а першої письмової згадки про неї. Саме того року жителі села Курилівки, що за 20 кілометрів від Петриківки, звернулися до кошового отамана Петра Калнишевського (тут були його зимівники) зі своєю бідою — їхню церкву підтоплювали дніпровські води. І тоді з дозволу Калниша дерев'яну церкву перенесли до Петриківки, точніше — просто перекотили на дерев'яних котках. І перша письмова згадка про село — це прохання Калнишевського до вищого духовенства про освячення церкви на новому місці. Отож у Петриківки набагато давніша історія. А назву села пояснюють так — жив тут колись козак Петрик. Він брав під своє заступництво скривджених панамі кріпаків з довколишніх сіл і ті вже ніколи не повертались у неволю. Тутешня легенда стверджує, що в самій Петриківці ніколи не було кріпацтва. Люди жили бідно, але були вільними, тому могли творити.

«Петриківський край є дуже важливим не тільки для регіону, а й для всієї України. Ще в 2007 році Центром зеленого туризму був створений перший туристичний маршрут Петриківським краєм «Козацький шлях». За цей час відбулося багато змін. Створювалися нові зелені садиби. Тільки в селі Гречино вже є три хутори, які надають свої послуги туристам, і кожен із них неповторний. Це садиба «Козацька скарбниця», «Галушківка» та «Козацька Січ». Сама Петриківка теж розвивається, там відтворений комплекс «Козацька сотня». Туристів зустрічають козаки на конях, з хлібом-сіллю і пострілом з гармати. Після цього — екскурсія до зимівника, кінні розваги з вправами зі зброєю, частування козацьким обідом. Також ми дуже вдячні майстрам розпису, які працюють у самій Петриківці й своєю щоденною працею пропагують Петриківку в Україні»

Петриківський розпис відомий далеко за межами України своїм неповторним рослинним орнаментом, який давно став візитівкою України. Сотні туристів з усього світу щороку відвідують селище, щоб ознайомитися з цим видом декоративного народного малярства. Тому пропонуємо Вашій увазі топ-10 туристичних об'єктів, котрі потрібно обов'язково відвідати в Петриківці.

1. Центр народного мистецтва «Петриківка»



☺☺

<http://sez.hiblogger.net>

Категорія об'єкта – історико - культурний

Об'єднує в своєму складі близько 40 відомих майстрів петриківського розпису серед яких 25 членів Національної спілки художників України та Національної спілки майстрів народного мистецтва, 7 Заслужених майстрів народної творчості, лауреатів Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів, твори майстрів входять до численних музейних та приватних колекцій в Україні та по за її межами.

Центр створений у 1991 році за сприянням Національної спілки художників України, організатор та керівник – член НСХУ Заслужений майстер народної творчості України А.А. Пікуш.



Пікуш Андрій Андрійович

Демонструючи феноменальну стійкість в умовах тривалої економічної кризи галузі, що впродовж останніх 15 років призвела до масової руйнації підприємств історичних осередків народного мистецтва України, ЦНМ «Петриківка» зберіг та згуртував творчий актив, провідних майстрів осередку, які забезпечують збереження та творчий розвиток великих народних художніх традицій петриківського розпису в сучасних умовах.

Головним напрямком діяльності Центру є створення авторських художніх виробів ручної роботи у різноманітних матеріалах.

Найбільш широкого розвитку набуло створення виробів з дерева на токарній, столярній та ручно різьбленій основі, оздоблених вишуканим петриківським розписом.



Поряд з цим створюються розписи на папері, полотні, здійснюється виготовлення та розпис традиційних народних (скрині, мисники), а також сучасних меблів.

Створюється розпис інтер'єрі , архітектурних об'єктів . Здійснюється вихід петриківського розпису у такі перспективні для осередку матеріали, як кераміка, гутне скло, розпис металу, текстилю і т.п.

У виставковій залі та художніх майстернях Центру експонуються постійно – діючі виставки, проводяться, змістовні екскурсії та майстер класи для дітей та дорослих.

Майстер клас для гостей Центру



За 20 років діяльності Центр став відомим об'єктом туризму, щороку його відвідує близько 10 тисяч шанувальників петриківського розпису.

Майстри центру виявляють високу творчу активність . приймають участь у міжнародних всеукраїнських художніх виставках.

Успішно представили мистецтво петриківського розпису на міжнародних виставках В.А.Глушенко м.Лейпциг(Німеччина) А.А.Пікуш в містах Монреаль, Торонто (Канада), Чикаго, Детройт, НьюЙорк (США), Варшава (Польша), М.І. Пікуш в містах Вінніпег, Торонто(Канада),Н.М.Рибак м. Саскатун (Канада) , м.Нагойя (Японія), В.І.Дека м.Нагойя (Японія),В.І.Міленко м.Торонто(Канада), Г.О.Назаренко Пари (Франція), та інші.

За період своєї діяльності ЦНМ «Петриківка» провів ряд власних художніх виставок в Україні та по за її межами, зокрема:

- Виставка «Петриківський розпис», Національний Український музей – архів м.Чикаго (США) – 2001 рік.
- « Немеркнучий світ петриківських розписів» музей Українського народного декоративного мистецтва м.Київ, 2003 рік.
- Виставка в рамках Всеукраїнського фестивалю « Лесина осінь» музей ім. Л.Українки м.Ялта 2005 рік.

- Виставка ЦНМ «Петриківка» Полтавський обласний краєзнавчий музей, м. Полтава 2008 рік.
- «Петриківка – Хмельницькому» м. Хмельницький. 2009 рік
- «Світ петриківських розписів», присвячена 20 річчя створення ЦНМ «Петриківка» Дніпропетровський Національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького.
- Благодійна виставка - ярмарка у штаб – квартирі міжнародної організації Північноатлантичного договору «NATO Charity Bazaar» м. Брюссель 2011 рік.
- Виставки ЦНМ «Петриківка» під час щорічного всеукраїнського Фестивалю «Мальовнича Україна» Національний комплекс «Експоцентр України» та Всеукраїнський благодійний Великодній ярмарок м. Київ (2001 – 2012 р.р.

— **Адреса:** Вул. Леніна 65, смт. Петриківка, Дніпропетровська обл.

— **Працює** кожного буднього дня з 9 до 17, та за попереднього згодою в вихідні дні.

— **Ціна квитка** від 15 грн для дітей, від 20 для дорослих, майстер-клас від 30 грн.

— **Тел.:** +8 (05634) 2 22 70.

— **Сайт:** petrykivka.jimdo.com

**2 Петриківський музей етнографії,
побуту та народно-прикладного мистецтва**



Категорія об'єкта -

етнографічний

В музеї відтворено експозицію, яка була при фабриці "Дружба", тобто більшість експонатів саме звідти, і в цьому їх цінність. Тут експонується найкраще, що було в розписі за весь час його існування. Представлено зразки розпису Соколенка, родини Панків, Самарської, Глуценка, Нагай, Горбулі, Масюкевич, Пікушів, та інших відомих петриківчан, що творили свої шедеври на фабриці. Загалом, експозиція складається з підлакових виробів (тарілі, шкатулки, ложки, кухонні набори, та інші вироби з дерева, що покриті лаком),

які випускала в той період фабрика народних промислів "Дружба", та представлено невелику кількість полотен з петриківським розписом, бо як відомо, за часів фабрики, полотна не були такі актуальні як підлакові речі.



Експозиція творчості Т.Я.Пати

Окремими міні-експозиціями виділено творчість Соколенка та Панка.



Експозиція творчості Ф.С. Панка



Юхименко Любов Василівна

Експерсію проводить директор музею *Юхименко Любов Василівна*. Вона залюбки розповість Вам історію становлення, розвитку, та сьогодення петриківського розпису. Ви побачите зразки розпису різних часів та різних майстрів, і Ви самі зрозумієте як петриківський розпис еволюціонував за цей проміжок часу. Під час експерсії Ви відчуєте ту красу, яку було вкладено в розпис її творцями, та побачите чим відрізняється справжній розпис від того, який продають на алеї художників в обласному центрі. Для справжніх поціновувачів українського народного мистецтва це буде надзвичайна знахідка, а для небайдужих відвідувачів це буде відкриття Петриківки в усій її красі. Адже в музеї представлено всю історію виникнення та розвитку не тільки петриківського розпису, а й самого селища.

- **Адреса:** *Вул. Корчагіна, 14Б, смт. Петриківка, Дніпропетровська обл.*
- **Працює** кожного буднього дня з 9 до 17, та за попереднього згодою в вихідні дні.
- **Ціна** квитка від 10 грн для дітей, від 15 для дорослих.
- **Тел.:** +38 (05634) 2 23 94.

3 Музей Федора Панка



Категорія об'єкта – історико - культурний

Музей знаходиться в приміщенні Петриківського районного будинку культури



Музей корифея петриківського розпису, українського майстра народного декоративного розпису та народної декоративної графіки Федора Панка (1924-2007). У відкритті невеликого музею взяли участь представники влади і мистецької громадськості.

Музей створила учениця і дочка відомого митця Валентина Панко, теж майстриня петриківського розпису. Упродовж двох місяців вона



Виставка в музеї

Валентина Панко

розкладала в меморіальній кімнаті роботи батька зі своєї приватної колекції та речі, пов'язані з його життям. За словами мистецтвознавців, заслужений майстер народного мистецтва України, Федір Савич Панко створив цілу школу петриківського розпису, який став візитівкою України. Більше 50 років тому він відродив у Петриківці мистецтво традиційного українського живопису, заснував і очолив першу і єдину в світі фабрику петриківського розпису «Дружба». Його роботи відомі в Україні й за кордоном, він був першим художником, який почав використовувати портрет у петриківському розписі. Панко також викладав композицію петриківського орнаменту в дитячій художній школі, серед його учнів – чимало відомих митців.

Музей цінний тим, що в повному об'ємі представляє етапи розквіту петриківки. Екскурсії проводить майстриня петриківського розпису та донька Федора Панка — Валентина Панко. В музеї можна придбати ексклюзивні сувеніри розписані Валентиною Панко.

— **Адреса:** *Приміщення Будинку Культури, вул. Леніна 36, смт. Петриківка, Дніпропетровська обл.*

— **Працює** кожного буднього дня з 9 до 17, та за попереднього згодою в вихідні дні.

— **Ціна** квитка від 10 грн для дітей, від 25 для дорослих.

— **Тел.:** +38 (098) 09 000 82.

4 Приватна садиба-музей



Василя

Соколенка

Категорія об'єкта – історико - культурний



Відомий петриківський розпис, який зародився саме тут, давно став візитною карткою не тільки Дніпропетровської області, а й України. Місцевий житель Василь Іванович Соколенко, якому нещодавно виповнився 91 рік, є найстарішим з майстрів петриківського розпису. Він створив у селищі унікальний музей-садибу, де представлені як паперові "мальовки", так і речі хатнього вжитку, прикрашені петриківським розписом. Василь Іванович Соколенко народився 17 січня 1922 року.

Василь Соколенко

Основам петриківського розпису навчався у Петриківській школі декоративного малювання у видатного майстра Тетяни Пати. Від самого початку творчого шляху Василь Соколенко вирізнявся особливою самобутністю, оригінальністю свого авторського стилю, життєствердуючою енергією, артистичною вишуканістю творів. Мотиви для своїх орнаментальних композицій він бере як



традиційні, так і стилізовані ним квіти та злаки. Також охоче малює птахів - реальних і фантастичних. Крім того, в 1955 році художник почав використовувати у своїх панно зображення радянських супутників Землі.

Працює на папері, віддає перевагу стриманому, контрастному тональному вирішенню. Дослідники констатують, що внесок Василя Соколенка у відродження традицій петриківського розпису неоціненний. Заслужений майстер, учасник багатьох виставок в Україні та за кордоном, він стояв біля витоків фабрики петриківського розпису "Дружба". Також він є одним із найбільших новаторів у мистецтві розпису - це йому належить ідея перенесення розкішних петриківських квіток із паперу та стін на дерев'яну основу.

Крім того, Василя Соколенка знають як талановитого педагога.



Садина Василя Соколенка є вагомим центром петриківського розпису, але останнім часом все менше

туристів відвідують цей центр, та й сам Соколенко все рідше спілкується з туристами. Але якщо у вас є бажання отримати повну картинку про «петриківку», цей музей потрібно обов'язково відвідати.

- **Адреса:** *Провул. Грушевий 48, смт. Петриківка, Дніпропетровська обл.*
- **Працює** кожного дня з 9 до 17, але про відвідини музею краще домовитися на місці.
- **Ціна** квитка від 10 грн.

5

Садиба «Миколин хутір»

Категорія об'єкта - етнографічний



Микола та Валентина Деки – відоме подружжя майстрів петриківського розпису – в своїй оселі організували музей-садибу в етностилі, притаманному давнім українським хатам

Майстер клас по гончарству



У садибі «Миколин хутір» для юних художників досвідчені майстри проводять майстер-класи з розпису, з виготовлення ляльок-мотанок, писанкарства та гончарного мистецтва. Насправді «Миколин хутір» – це садиба-музей, що об'єднує осередки українського народного розпису, чудову природу, фольклор та

безмежну гостинність. Садиба належить Миколі Деці, члену Союзу художників України. Стіни та стелі в хатах скрізь розписані, посеред двору стоїть справжня українська піч, а хлопчики надворі бігають в вишиванках та шароварах. Все пронизано національним колоритом і продумано до дрібниць.

Після майстер-класів гостей запрошують на розважальну програму з народними танцями. Звісно, що всі отримують море



задоволення. А надвечір стомлені, але щасливі їдуть додому, прихопивши з собою настрій і дух славного українського краю, втілений у власноруч створених роботах – картинах із Петриківським розписом, ляльках-мотанках, писанках і гончарних виробах.

Розважальна програма

- **Адреса:** Вул. Степова 5 та 13, с. Червоно-Партизанське, Петриківський р-н, Дніпропетровська обл.
- **Працює** кожного дня з 9 до 17.
- **Ціна** квитка від 10 грн для дітей, від 15 для дорослих, майстер-клас від 25 грн.
- **Тел.:** +38 096 93 38 025.
- **Пошта:** nikolaj-deka@yandex.ru

6

Козацький хутір «Галушківка»

Категорія об'єкта - краєзнавчий

Хутір «Галушківка»



Хутір Галушківка (сучасна територія села Гречино Петриківського району) заснований наприкінці XVII століття козаками, що селилися на території Дикого Поля. Спочатку поселення входило до Самарської паланки. Пізніше, з середини XVIII століття - в Протовчанська паланку Запорізької Січі.



Ідея створення в околицях Петриківки музею під відкритим небом «Козачий хутір» витає в повітрі з 1991 року, коли етнографічна експедиція «Чумацький шлях» під керівництвом Василя Скуратівського досліджувала на території колишньої Протовчанської паланки архітектуру, народний одяг і тканини, лікарські рослини, фольклор, народне мистецтво місцевих жителів.



Відтворений ентузіастами громадської організації "Козацтво Придніпров'я" козацький хутір Галушківка знаходиться на околиці села Гречино. Етнографічний комплекс включає макет козацького укріплення і три селянські садиби XIX в. У першій садибі розташовується корчма та музей сільського побуту, друга - це садиба місцевого художника, де можна зупинитися на нічліг. Третя - садиба гончара, знаходиться на реконструкції. У музеї представлені предмети народного побуту, а також колекція козацької зброї: фальконет і бомбарда, пістолі, шаблі.

Екскурсія садибою

За попередніми заявками проводяться екскурсії та майстер-класи з гончарства, проходять кінні уявлення, відзначаються народні свята. Гостям пропонується



традиційний козацький обід: куліш, вареники, узвар.

Козацькі забави

Козацький хутір «Гулушківка» — це детально відреставрований комплекс козацького хутора, з усіма притаманними атрибутами — курені, огорожі, вежі, побут, і т.д. Головна перевага — козацькі забави, катання на конях, та традиційна кухня. Також тут проходять різноманітні фестивалі.

— **Адреса:** *Вул. Петровського 26, с. Гречено, Петриківський р-н., Дніпропетровська обл.*

— **Працює** кожного дня з 9 до 17.

— **Ціна** квитка від 15 грн для дітей, від 20 для дорослих, майстер-клас від 30 грн.

— **Тел.:** +38 050 579 41 19; +38 068 524 51 63.

— **Пошта:** galushkivka@i.ua

— **Сайт:** galushkivka.com.ua

7

120 метрой паркан з петриківським розписом



Калиново-квітковий фриз завдовжки 120 метрів і завширшки близько 80 сантиметрів прикрасив паркан у селищі Петриківка на Дніпропетровщині. Загальна площа розпису – 93 квадратні метри. Це рекорд України, який має стати рекордом світу. «Це приклад того, як можна звичайний сірий паркан перетворити на витвір мистецтва. Ми сприятимемо тому, щоб цей рекорд увійшов до світової спадщини, адже петриківський розпис унікальний, нічого подібного в світі немає», – сказала представник Національного реєстру рекордів України Лана Ветрова.



Для малюнку використали 30 кілограмів емалевої фарби 10 кольорів. Орнамент виконали за ескізом та під керівництвом 13 народних майстрів петриківського розпису. Роботу здійснили 30

професійних митців і понад сто вихованців місцевого центру дитячої творчості, петриківської художньої школи та спеціалізованого профтехучилища.



За словами майстрів, малюнок рекордної орнаментальної «стрічки-бігунця» має уособлювати нескінченність руху життя і зв'язок між різними поколіннями петриківських народниххудожників.

Майстрині петриківського розпису

— **Адреса:** Вул. Калініна (район автовокзалу), смт. Петриківка, Дніпропетровська обл.

8

Церква Різдва Богородиці



Категорія об'єкта -сакральний



Коли у 1772 році з'явилася перша офіційна згадка про Петриківку, поселення тут, безумовно, вже існувало. Багато сторінок історії селища пов'язано з останнім отаманом Запорізької Січі Петром Калнишевським, а першим документом, де згадувалася назва «Петриківка», було звернення гетьмана до духовенства з проханням освітити нову церкву. Дерев'яна церква Святого Георгія була перенесена на плотах до Петриківки у 1772 році з села Кирилівка, де її підтопляли дніпровські води. Церква була триверхою, мала план у вигляді шестикутного бабинця, восьмикутної нави та шестикутного вівтаря. Тоді ж, разом із церквою, на нове місце переселилися й багато мешканців Кирилівки. Населення Петриківки швидко зростало і в 1793 році село налічувало 600 хат, або майже 3500 мешканців. Дерев'яна церква вже була не

зможі приймати усіх прихожан, тому постало питання будівництва нової церкви.

Будівництво тривало довго, 19 років. Перекази говорять, що до будівництва храму безпосереднє відношення мав Калнишевський. Можливо й так, але документальних підтверджень цьому не існує. Скоріш за все, отаман дійсно опікувався ним, але на момент побудови церкви у 1812 році останній отаман вже перебував на довічному засланні на Соловках. Отже, нова і велична церква Різдва Богородиці була освячена у 1812 році священником Симоном Кальченком. Храм мав три престоли: головний – на честь Різдва Пресвятої Богородиці, другий – на честь Св. Апостола Андрія Первозданного, третій – на честь Святителя Миколая.

Церква цегляна, обштукатурена, тридільна, з прямокутної в плані навою, напівкруглою вівтарною частиною і виступаючим притвором. На західному фасаді – чотирьохколонний портик, завершений трикутним фронтоном. На початку ХХ століття стіни церкви було побілено у білий колір, тому серед народу вона зветься «Білою церквою». У 30-ті роки більшовицькі окупанти розстріляли священників, ікони покидали в колодязі, величезні церковні книги у шкіряних оправах спалили, а у церкві влаштували клуб. За легендою, коли в 1941-му храм відкрили, на стіні з'явився лик Пресвятої Богородиці, який потім щез. У 1961 році храм знову закрили, а згодом облили соляркою і підпалили. Сьогодні храм – суцільна руїна... Проте тут все одно правиться служба Божа. Це стало можливим завдяки отцю Іову, який обладнав боковий вівтар храму для служби.

А поруч стараннями батюшки та небагаточисленних меценатів пару років тому розпочалося будівництво нової дерев'яної церкви з карпатського лісу. На кінець 2009 року



храм майже повністю збудований і найближчим часом буде освячений на честь Святих Апостолів Петра і Павла.

Сучасний вигляд церкви

— Адреса: Вул.с. Червонопартизанське, Дніпропетровська обл.

9

Петриківський конезавод

Категорія об'єкта - природний



Петриківка відома не тільки своїм петриківським розписом, а ще й конезаводом, який славиться своїми кіньми на весь світ. Тут представлені різноманітні породисті племенні коні котрі ставали призерами багатьох конкурсів. На конезаводі проводять екскурсії, також тут можна покататися на конях.

- Адреса: с. Сотницьке, Петриківський р-н, Дніпропетровська обл.
- Працює кожного дня з 9 до 17.
- Ціну квитка та додаткових послуг потрібно уточняти.
- Тел.: +380 (98) 250 56 59; +380 (5634) 2 49 40
- Сайт: pkz.dp.ua

